

Právní nauka

PRÁVNÍ SKUTEČNOSTI

Právní skutečnosti

Právní poměry vznikají, mění se a zanikají v závislosti na okolnostech tzv. právních skutečnostech.

- právní jednání: takové typy chování subjektů, které jsou primárně určeny k tomu, aby vyvolaly právní následky. Protiprávní jednání subjekt se chová v rozporu s právními normami.
- jiné chování subjektu v souladu s právem
(zhotovení věci, nalezení věci, odvracení hrozícího nebezpečí)
- Individuální právní akty (rozhodnutí státních orgánů) jsou produktem soudního nebo správního řízení. Za právní skutečnosti však považujeme pouze ty akty, které mají konstitutivní povahu. Právní akty deklaratorní povahy pouze autoritativně zjišťují, zda zde právní vztah je nebo není; samy však žádné nezakládají ani neruší.

Právní skutečnosti nezávislé na vůli

▪ Právní události: skutečnosti, ke kterým dochází nezávisle na lidské vůli, jsou však významné z hlediska práv a povinností. Obvykle se jedná o následky působení přírodních sil nebo biologických procesů; zařazujeme sem i mimovolní lidské chování

Vis maior – událost, která je nepředvídatelná a neodvratitelná „vyšší moc“

▪ Plynutí času je specifickým případem právní události; je rovněž nezávislé na lidské vůli, je však zcela předvídatelné. Jako právní skutečnost má význam při určování nejrůznějších lhůt dob.

Právní jednání

Právní jednání je to, co činíme s úmyslem vyvolat právní následky, které právo s takovým jednáním spojuje. Právní jednání je projev vůle navenek.

- vůle
- navenek projevená
- která má právní následky

Je možné jednat – konáním (dát, činit, zdržet se, strpět) nebo nekonáním.
Právně jednat lze výslovně nebo konkludentně

Náležitosti právního jednání

- Náležitosti subjektu – právní osobnost a aby tato osoba byla dostatečně svéprávná
- Vůle
- Projev vůle
- Předmět projevu vůle

Vůle

Vůle je psychický (vnitřní) stav jednajícího k zamýšlenému následku

Svoboda

- fyzické donucení
- Psychické násilí - bezprávná výhrůžka
- tíseň

Vážnost

Vůle není vážná, jestliže jednající sice měl v úmyslu chovat se, tak jak se choval, nechtěl však způsobit žádné následky

Omyl

jestliže vůle subjektu byla sice svobodná a vážná, nesměřovala však k tomu právnímu úkonu, za který je nakonec jednání subjektu považováno.

Podstatný omyl (totožnost předmětu, podstatných vlastností předmětu, osoby) nebo Nepodstatný omyl (takající se vedlejších okolností)

Dále rozlišujeme omyl prostý nebo omyl úmyslně vyvolaný

Absence vůle

Projev vůle

Určitost

Spočívá v jednoznačnosti právního jednání. Neurčité je jen takové jednání, jehož obsah nelze zjistit ani výkladem

Srozumitelnost

Absolutní srozumitelnost (pro každého)

Relativní srozumitelnost (pouze pro někoho)

➤ nedostatečná určitost i nedostatečná srozumitelnost právního jednání může být dodatečně stranami vyjasněna, čímž se závada v jednání zhojí.

Forma

Každý má právo zvolit si pro své právní jednání libovolnou formu. Ve svobodné vůli může být omezen jen zákonem, nebo dohodou s druhou smluvní stranou.

- Ústní forma
- Písemná forma

Předmět právního jednání

Náležitosti předmětu právního jednání je možnost a dovolenost

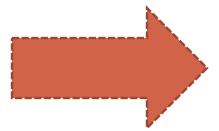
Možnost - plnění je fyzicky a objektivně možné

Dovolnost – plnění není možné z nějakého právního důvodu tj. vylučuje-li to zákon

Právní jednání

svéprávnost

Vůle

Projev

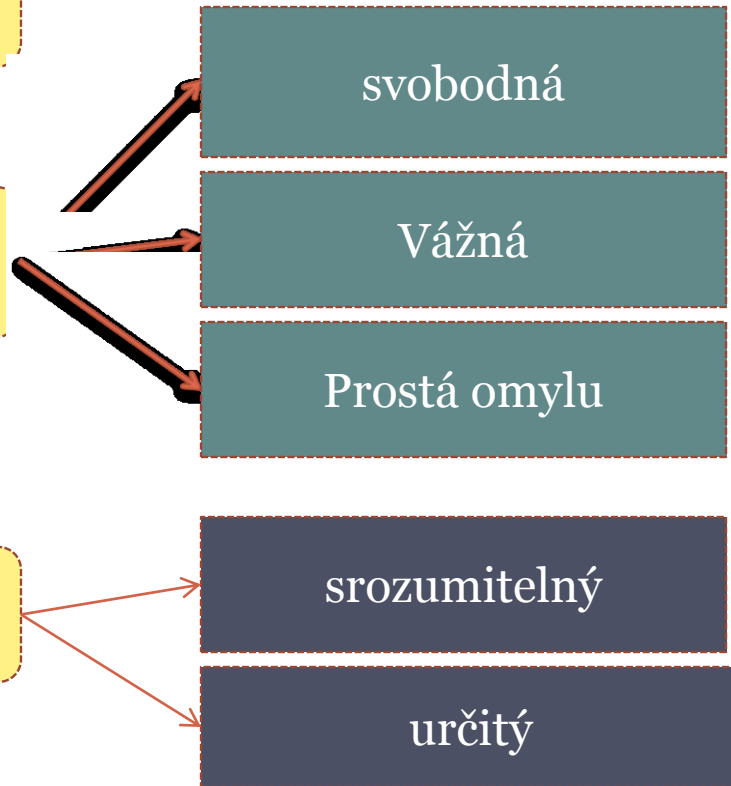
svobodná

Vážná

Prostá omylu

srozumitelný

určitý

Zdánlivé právní jednání

Nejsou splněny náležitosti projevu vůle

- chybí-li vůle
- Nebyla-li zjevně projevená vážná vůle
- Nelze-li pro neurčitost nebo nesrozumitelnost zjistit obsah vůle

Platnost a neplatnost právního jednání

Na právní jednání je třeba nahlížet spíše jako na platné než jako na neplatné

Neplatnost právního jednání závazně stanoví soud, právní jednání prohlášené soudem za neplatné, se považuje jako by právně jednáno nebylo.

Důvody neplatnosti

- Odporuje dobrým mravům
- Rozpor se zákonem, za předpokladu, že to smysl a účel zákona vyžaduje
- Počáteční nemožnost plnění
- Nedostatek potřebné způsobilosti k jednání
- Nedostatek formy
- Omyl určité kvality

Absolutní a relativní neplatnost

Relativní neplatnost

Na ochranu zájmu určité osoby

Musí dotčena osoba sama uplatnit u soudu, dokud je neuplatní jednání bude platné

Absolutní neplatnost

Na ochranu veřejného (obecného) zájmu

Nemusí být uplatněna u soudu, soud rozhodne o neplatnosti i bez návrhu

Důvody absolutní neplatnosti

- Zjevný rozpor s dobrými mravy
- Rozpor se zákonem za podmínky že právní jednání zjevně narušuje veřejný pořádek
- Plnění od počátku nemožné

Relativní neúčinnost „odporovatelnost“

Relativně neúčinné budou některé právní jednání, kterými dlužník zkracuje uspokojení soudem přiznané (vymahatelné) pohledávky věřitele. Jedná se o vadu právního úkonu spočívající v nepřípustném obsahu. Odporovatelnost znamená, že takový právní úkon může být soudem prohlášen za neúčinný, ovšem pouze ve vztahu k věřiteli, jehož pohledávka byla zkrácena.

Promlčení

Následek marného uplynutí lhůty dané k uplatnění (vykonání) práva, který spočívá v tom, že se právo oslabí. Promlčené právo trvá dál jako právo naturální (právo, které postrádá soudní ochranu)

Práva na uplatnění námitky promlčení se nelze předem vzdát

Podmínky promlčení

- Marné uplynutí promlčecí lhůty (běh času + nekonání)
- Vznesení námitky promlčení

Promlčecí lhůta

Subjektivní promlčecí lhůta běží ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé, ovšem s tím, že se oprávněný dozvěděl (nebo měl a mohl dozvědět).
Obecná subjektivní lhůta činí **3 roky**

Objektivní promlčecí lhůta běží ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé, ale nezávisle na vědomí oprávněného subjektu
Obecná objektivní lhůta je **desetiletá**

Zvláštní úprava délky promlčecí lhůty

Práva, které se zapisují do veřejných seznamů

Právo žádat doplnění budoucí smlouvy

Právo na pojistné z životního pojištění

Právo na vydání bezdůvodného obohacení

Právo uznané dlužníkem

Běh promlčecí doby

Počátek – ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé

Stavění lhůty

Lhůta začne běžet – objeví se překážka (lhůta neběží) – překážka je odstraněna (lhůta běží dál)

Př. lhůty neběží mezi manžely

Přetržení lhůty

Lhůta začne běžet – objeví se překážka – začíná běžet nová lhůta (lhůta jiné kvality)

Př. Uznání dluhu, rozhodnutí státního orgánu

Prekluze

Následek marného uplynutí lhůty dané k vykonání práva

Prekluze nastává jen v případech výslovně stanovených v zákoně

Právo zanikne a v případě, že dlužník bude plnit, věřitel získá bezdůvodné obohacení, které musí na žádost dlužníka vrátit

Soud přihlíží k prekluzi z úřední povinnosti, bez ohledu na to, zda dlužník námitku vznese.